

Vedtægt om Begravelser udi Lunde Herred.

Anno 1717.

Ved *Erh. Quistgaard.*

Denne Vedtægt af 1717 om Begravelser maa ses paa Baggrund af Datidens Umaadelighed med Mad og Drikke ikke alene ved Glædesfester som Bryllup og Barnedaab, men ogsaa ved Begravelser, særlig ved de saakaldte Vigilia (Vaagenætter ved Liget), hvor der ikke blot blev spist og drukket til Overmaal, men flere Steder ogsaa danset. — Rent bortset fra det forargelige og anstødelige heri, medførte det Udgifter, som mange Hjem ikke mindst Præsternes slet ikke kunde bære. Ved Skifter efter Præster findes ofte specificerede Regnskaber over alt, hvad der anskaffedes ved saadanne Lejligheder, og det var ikke Smaating.

Mod alt dette Uvæsen er det, at disse Præster i Lunde Herred optræder, idet de giver nærmere Bestemmelser om, hvordan det skulde gaa til ved deres og deres Nærmestes Begravelse, med store Bøder for Overtrædelse deraf.

Da saadanne Vedtægter vist er ret sjældne og ikke som her ført frem for Offentligheden gennem Herredets Provsteprotokol, kan det sikkert have sin Interesse ogsaa for vor Tid at blive bekendt dermed. Den lyder saaledes:

Vedtægt om Begravelser her udi Lundeherrit.

Eftersom her udi Herredet saa vel som andre Stæder haver indsneget sig en Misbrug ved de Dødis Begravelser med overdaadig og unyttelig Omkostning udi Tractementer og andet, som strider ey alene imod Kgl. Mayest.s allernaadigste Lov og Forordninger, men og falder det sørgende Huus til stor Ubejlighed og Stervboen til Avgang og Skade og ingen til Nytte, ingen dog understaar sig at aflægge den skadelige Sædvane, fordi mand frygter, det skulle henregnis dem til Surfittighed¹⁾ og give en ond Eftertale, da haver vi underskrevne Præster udi Lundeherrit Mag. Madts Mørk, Sognepræst til Lumby og Herritsproust, Her Hans Troelsen Holst, Sognepræst til Lunde, Her Alexander

¹⁾ Surfittighed: Karrighed.

Hansen, Sognepræst til Skeby og Otterup, Her Niels Jensen Foburg, Sognepræst til Østrup og Hjadstrup, Her Jørgen Jensen, Sognepræst til Allesø og Broby, Her Jens Jørgensen Skytte, Sognepræst til Norup, indbiurdis med fællis Villie og Venskab indgaet og samtyckt denne efterskr. Vedtægt, som vi agter nest Guds Hielp ubrydelig at holde.

1. Naar nogen Præst, Præstekone eller nogen af deris Børn eller andre paarørende af deris Familie ved Døden er afgaaen og skal begravis, maa de Efterlevende ingen Omkostning gjøre med Tractementer, Maaltid, Spisning eller Drik enten før Prediken eller efter Prediken uden alene for dennem, som ere aff Husets egne eller Husets nær Paarørende og ere komne lang Veys fra. Og hvo, som bryder her imod eller lader anden invitere til Maaltid ved Begravelser efter denne Dag, hand skal være mulkteret hver Gang paa 10 Rixdaler, enten det er Præst, Præstekone eller Formynder eller vore Arvinger eller andre, som Stervboen forestaar.

2. I lige Maade forpligter vi os til, at ingen af os Præster, vore Hustruer eller Børn skal lade sig nøde, opholde eller indfinde til noget Maaltid eller Spisning paa Begravelsesdag enten før eller efter Prediken, uden vi ere Husets nær Paarørende eller og den, som prædiker, under 2 Rixdaler Mulckt for hver Person.

3. Icke heller maa nogen tractere deris Sognefolk eller Bønder eller Kiøresvenne offentlig den Dag enten med Mad, Øl eller Brendevin, men hvor det har været Maner hiid indtil at give dem en Tønde Øl, kand det enten gives dem i et andet Huus i Byen hen efter Prediken eller om anden Dagen efter i Præstegaarden, under 4 Rdl. Straf.

4. Om ellers nogen af de inviterede skulle forlange nogen Drik til Fornødenhed at leske eller vederkvæge sig med, da kand settis en Drik Vin, Øl, Aqvavit eller Brendevin i et andet Kammer eller ved en Side efter Lejligheden, men ingenlunde aabenbare i Sørgestuen at lade omdricke, under 4 Rdl. Straf.

5. Naar nogen Præst eller Præstevinde af Herredet er død, skal der inviteres præcise til Klokken 11, og Liget henbæris præcise Kl. 12, enten der ere mange eller faa tilstede under 1 Rdl. Straf, om man bier en half Time der over. Og da skal enhver Herritspræst i egen Person indfinde sig til Begravelsen præcise Kl. 11, under 4 Rdl. Straf, som bier en half Time der over, og 1 Rdl. Straf, som kommer for sildig at følge Liget, og 2 Rdl. Straf, naar han bliver slet borte uden højhloulig, vigtig og beviislig

Aarsag. Ey heller maa nogen drage fra Kirken, før Tienesten er sket til Ende, under 1 Rdl. Straf.

6. Til Liget at bære maa ingen af os lade bede eller hente andre enten fra Landet eller Kjøbstaden uden aleniste Bønder og dem, som ere deris egne Sognefolk, de skikkeligste mand har, under 4 Rdl. Straf.

7. Til at siunge over Ligene maa ingen af os bruge andre end Herrits Sogndegne, to, fire eller sex, ligesom man lyster, under 4 Rdl. Straf, og ikke være forpligtet at give dennem mere end enhver sex Mark for Mand eller Qvinde at siunge over, uden nogen Spisning, og fire Mark for en ung Person eller Barn, dog sin egen Sogndegn maa enhver give saa meget, mand lyster.

8. Hver Degn, som biudes til at siunge over en Præst eller en Præstekone og vil niude sex Mark for sin Tieneste, skal komme skikkelig frem i sorte Klæder og med sort Kappe paa, thi hvo, som ikke bær Kappe, niuder ikun 4 Mark og giver igien til Straf 3 Mark.

9. Degnene skulle vogte sig for overflødig Drik, om de før Prediken blive skænkede, og hvis nogen befindis uskikkelig eller drucken ved denne Forretning, miste sin Belønning og give 2 Rdl. foruden til Straf.

10. Naar Liget skal udbæris, skulle Degnene ordentlig gaa ind i Sørgestuen, bære Liget skikkelig ud og sætte paa Baare og siden gaa i Par og Par for Liget.

11. De, som ikke just forlanger at have alle Degnene, maa dog ikke tage i Flæng, hvem de vil, men paa det den ene kand niude noget med den anden, maa de altid tage de nærmeste efter dette Reglement.

Naar man vil have 4 Degne, tager mand paa hvert Sted saaledes (her nævnes da de Sogne, hvorfra Degnene skal tages).

Naar man forlanger ikkun 3 Degne, da o. s. v. (gøres som ovenfor, fra nærmere nævnte Sogne). Naar man forlanger ikkun 2 Degne, da o. s. v. (gøres som ovenfor, fra nærmere nævnte Sogne). Ligeledis maa og Degnene efter samme Reglement tage til sig, om andre end Præster i Sognene forlanger ved deris Begravelse meer end en Degn, og ikke nogen Degn understaa sig at betiene nogen uden denne Orden under 4 Rdl. Straf.

12. Ingen maa lade brende Voxlius enten i Huset eller i Kirken over deris Lig, ey heller lade dem bære for Ligene, under 4 Rdl. Straf.

13. Ingen af os maa lade drage i sine Sørgestuer enten hvid eller med sort uden alleniste have sorte Gardiner omkring Seng, for Vinduer, sort Borddække og sorte Bænkdyner. Ey heller bruge noget Ligklæde over Ligkisten, under 4 Rdl. Straf, men paa Ligbaaren under Kisten maa havis et sort Decken.

14. Degnene skulle advare dennem, som bærer Liget, at gaa smukt sagte, ordentlig og meget langsom, paa det de følgende kan følgis nær med Liget, i lige Maade advare Sognefolket, som vil følge Liget, at de ikke løber udi Flæng ved Ligbaaren, men følger i deris rette Orden, som enhver kand tilfalde, skikkelig udi Par og Par, ligesom andre fine Folk. Forsømmer Degne at dirigere dette, mulcteres hver af dem paa 2 Rdl.

Til disse Mulcter at inddrive haver vi saaledis alvorligen vedtaget, at paa det mand ikke skal foraarsagis at indvikle sig i nogen verdslig Proces dermed, da naar nogensteds kand være peneret²⁾ imod nogen af forbemeldte Poster, som bør at mulcteres, da skal Prousten tillige med en af Herrits Præster, hvem hand vil tage til sig, kiende derpaa og give deris Sentiment beskreven, hvad Mulcten skal være. Og dersom Forseelsen skulle findis hos Prousten self eller i Proustens Hus, skal 2 af de elste Herrits Præster kiende derpaa og give deris Sentiment beskrevet og saa sende det ved tvende Degne til den, som bliver mulcteret og æske Betalingen ud. Da vi forpligter os og vore Hustruer og Arvinger til ved vor Ære, Tro og Love, saa sant vi agter som hederlige Mænd at komme i nogen hederlig Forsamling, skal de, som ere mulcterede, strax uden nogen Forvending enten betale Mulcten eller levere fornøjelig Pant derfor, som skal til Prousten eller den, som haver kient derudi, indleveris og udi en dertil indretted og gennemdraget Bog indførís, indtil mand seer Tid og Leylighed det at distribuere til fattige Præsteenker, og det, som af Degnene mulcteris, til Degneenker. Og hvad som saaledis forrettis, maa ingen enten for Øvrighed klage eller for nogen anden Ret indstefne, men voldgifve det udi Proustens og samtlige Præsters Hænder til at give enhver sit Votum paa i deris Forsamling, enten Forretningen kendis ved Magt eller ikke, hvor dog Prousten haver tvende Vota imod en af de andre, og skal saa blive efter de fleste Vota uryggeligt.

Hvor en Proust eller Præst self er død, og der af efterlevende Arvinger noget herimod brydis, da skal Prousten og hans Asses-

²⁾ peneret: syndet.

sorer, som forvalter Skiftet, have fuldkommelig Magt til at tage denne Mulct ud, som de sattis for, af Stervboens Midler, før nogen arver, som en ret vitterlig Gield. Og det forpligter vi os og vore Arvinger til som en ret vitterlig Gield, at ingen af vore Efterladte maa tale paa eller imodstaa.

Naar der er samlet nogen klækkelig Summa, som kand gjøre noget til at distribuere, maa ingenlunde Prousten alene uddele det til, hvem han vil efter egen Tycke, men naar Herrits-Præsterne ere samlede, colligere³⁾ deris Vota tillige med sit eget, hvo det skal niude, som og skal blive efter de fleste Vota. Ligeledis uddelis det, som kand falde hos Degnene, til Degne-Enker.

Alt dette ofvenbemeldte lover og forpligter vi os samtlige og enhver for sig ved Ære, Tro og Love, saa fremt vi ville passere for hæderlige og honette Mænd, uryggelig at holde, saa sant hielpe os Gud. Til Bekræftelse under vore egne Hænder. Datum Otterup Kirke den 20. April Aar 1717.

Mads Mørck,
Præpositus.

Hans Troelsen Holst.

Alexander Hansen.

Niels Faaborg.
m. m.

Jørgen Jensen.
m. m.

J. Schytte.
m. m.

— / —

³⁾ colligere: samle.